

Обн., ДВ, бр. 98 от 16.11.2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм. и доп., бр. 91 от 25.09.2002 г., бр. 96 от 29.10.2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. (1) Този закон урежда:

1. изискванията към всеобхватността и достоверността на счетоводните системи (счетоводствата) в предприятията;

2. съдържанието, съставянето и публичността на годишните финансови отчети на предприятията;

3. изискванията към лицата, които съставят годишния финансов отчет.

(2) Предприятия са: търговците по смисъла на Търговския закон; юридическите лица, които не са търговци, бюджетните предприятия, неперсонифицираните дружества и чуждестранните лица, осъществяващи стопанска дейност на територията на страната чрез място на стопанска дейност.

Чл. 2. Предприятията осъществяват счетоводното записване на стопанските операции в хронологичен ред, съответстващ на извършването им.

Чл. 3. (1) (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2002 г.) Първичните счетоводни документи в предприятията се съставят на български език с арабски цифри и в левове. Те могат да се съставят и на съответния чужд език в чуждестранна валута в случаите на сделки, уговорени в чуждестранна валута с чуждестранни контрагенти.

(2) Счетоводните документи, които постъпват в предприятието на чужд език, се придружават с превод на български език на съдържанието на отразените в тях стопански операции.

Чл. 4. (1) Счетоводството се осъществява и финансовите отчети се съставят в съответствие с изискванията на този закон при съобразяването със следните основни счетоводни принципи:

1. текущо начисляване - приходите и разходите, произтичащи от сделки и събития, се начисляват към момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти и се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят;

2. действащо предприятие - приема се, че предприятието е действащо и ще остане такова в предвидимо бъдеще; предприятието няма нито намерение, нито необходимост да ликвидира или значително да намали обема на своята дейност - в противен случай при изготвянето на финансовите отчети следва да се приложи ликвидационна или друга подобна счетоводна база.

(2) Счетоводството се осъществява при спазване на следните принципи:

1. предпазливост - оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат;

2. съпоставимост между приходите и разходите - разходите, извършени във връзка с определена сделка или дейност, да се отразяват във финансовия резултат за периода, през който предприятието черпи изгода от тях, а приходите да се отразяват за периода, през който са отчетени разходите за тяхното получаване;

3. предимство на съдържанието пред формата - сделките и събитията се отразяват счетоводно съобразно тяхното икономическо съдържание, същност и финансова реалност, а не формално според правната им форма;

4. запазване при възможност на счетоводната политика от предходния отчетен период - постигане съпоставимост на счетоводните данни и показатели през различните отчетни периоди.

(3) Предприятията осъществяват счетоводството на основата на документалната обосновааност на стопанските операции и факти, като спазват изискванията за съставянето на документите съгласно действащото законодателство.

Чл. 5. (1) Текущото счетоводно отчитане се организира по реда, определен в този закон и утвърден от ръководството на предприятието индивидуален сметкоплан.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.).

Чл. 5а. (Нов - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) (1) За бюджетните предприятия министърът на финансите утвърждава счетоводни стандарти и сметкоплан, които са в съответствие със:

1. изискванията на Европейския съюз за отчетността, статистиката и

бюджетирането на публичния сектор;

2. счетоводната рамка, принципите и концепциите на Методическото ръководство за държавна финансова статистика, издадено от Международния валутен фонд;

3. международните счетоводни стандарти за публичния сектор на Международната федерация на счетоводителите;

4. изискванията на българското законодателство по отношение на бюджетирането, отчитането на изпълнението на консолидираната фискална програма и управлението и контрола на средствата и разходите на бюджетните предприятия.

(2) Стандартите и сметкопланът по ал. 1, както и методическите указания по прилагането им, се разработват и актуализират от Министерството на финансите. При извършване на актуализация бюджетните предприятия се уведомяват своевременно.

(3) По въпроси, неуредени в стандартите и сметкоплана по ал. 1, за бюджетните предприятия могат да се прилагат разпоредбите на стандартите, приложими за другите предприятия, по ред, определен от министъра на финансите.

(4) Стандартите и сметкопланът по ал. 1 се обнародват в "Държавен вестник".

Чл. 56. (Нов - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) (1) Министърът на финансите разработва проекти на нормативни актове в областта на счетоводството и независимия финансов одит и предприема мерки за развитието и усъвършенстването на счетоводството.

(2) При осъществяването на дейността по ал. 1 министърът на финансите се подпомага от Национален съвет по счетоводство като консултативен орган.

(3) Министърът на финансите определя със заповед числеността и състава на Националния съвет по счетоводство и утвърждава правила за организацията и дейността му.

Глава втора

СЧЕТОВОДНИ ДОКУМЕНТИ И ФОРМА НА СЧЕТОВОДСТВОТО

Чл. 6. (1) Счетоводният документ е хартиен или технически носител на счетоводна информация, класифициран като първичен, вторичен и регистър:

1. първичният документ е носител на информация за регистрирана за първи път стопанска операция;

2. вторичният документ е носител на преобразувана (обобщена или диференцирана) информация, получена от първичните счетоводни документи;

3. регистърът е носител на хронологично систематизирана информация за стопански операции от първични и/или вторични счетоводни документи.

(2) Счетоводният документ може да е електронен документ, когато са спазени изискванията на този закон и на Закона за електронния документ и електронния подпис.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Първичният счетоводен документ, адресиран до други предприятия или физически лица, съдържа най-малко следната информация:

1. наименование и номер, съдържащ само арабски цифри;

2. дата на издаване;

3. наименование, адрес, БУЛСТАТ и номер по националния данъчен регистър на издателя и получателя;

4. предмет и стойностно изражение на стопанската операция;

5. име, фамилия и подпис на съставителя.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Първичният счетоводен документ, който засяга само дейността на предприятието, съдържа най-малко следната информация:

1. наименование и номер, съдържащ само арабски цифри;

2. дата на издаване;

3. предмет и стойностно изражение на стопанската операция;

4. име, фамилия и подпис на съставителя.

(3) За отчитането на определени стопански операции, активи и пасиви на бюджетните предприятия, министърът на финансите утвърждава условия и ред на документиране, форма и реквизити на счетоводните документи, които са задължителни за прилагане.

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2002 г.) При съставяне на първичните счетоводни документи чрез технически средства подписите по чл. 7 могат да се заменят с идентификационни шифри или с електронни подписи по смисъла на Закона за електронния документ и електронния подпис.

Чл. 9. (1) При изграждането и поддържането на счетоводната система предприятията осигуряват:

1. всеобхватно хронологично регистриране на счетоводните операции;

2. систематични счетоводни регистри за обобщаване на счетоводната информация, които се откриват в началото на отчетния период и се приключват

в неговия край;

3. синтетични и аналитични счетоводни регистри, както и равенство и връзка между тях;

4. междинно и годишно приключване на счетоводните регистри, съставяне на оборотна ведомост;

5. изменения в извършените счетоводни записвания чрез съставяне на коригиращи счетоводни статии;

6. прилагане на индивидуален сметкоплан.

(2) Когато при осъществяване на счетоводството се използва счетоводен софтуер, той трябва да е на български език, разработен при спазване на изискванията на този закон.

Чл. 10. Поправки и добавки в първичните счетоводни документи не се разрешават. Погрешно съставени първични счетоводни документи се анулират и се съставят нови.

Чл. 11. Лицата, които са съставили и подписали счетоводните документи и техническите информационни носители, носят отговорност за достоверността на информацията в тях.

Чл. 12. Формата на счетоводството се утвърждава от ръководителя на предприятието. Тя следва да осигурява синхронизирано осъществяване на хронологичното и систематичното (аналитично и синтетично) счетоводно отчитане.

Глава трета

АКТИВИ, СОБСТВЕН КАПИТАЛ, ПАСИВИ, ПРИХОДИ И РАЗХОДИ

Чл. 13. (1) Активите, собственият капитал, пасивите, приходите и разходите се оценяват и записват при тяхното придобиване или възникване по историческата им цена или друга цена, в съответствие с приложимите счетоводни стандарти.

(2) Историческа цена е цената на придобиване, себестойността или справедливата цена.

(3) Последващи оценки на активите и пасивите се извършват в съответствие с приложимите счетоводни стандарти.

Чл. 14. (1) Активите са дълготрайни (дългосрочни), когато очакваната от тях икономическа изгода се черпи през повече от дванадесетмесечен период, и краткотрайни (краткосрочни), когато очакваната от тях икономическа изгода се черпи еднократно или в рамките на дванадесет месеца.

(2) Дълготрайните активи са: материални, нематериални, финансови и репутация.

(3) Краткотрайните активи са: материални запаси, краткосрочни вземания, финансови и парични средства.

Чл. 15. (1) Предприятията начисляват амортизации на амортизируемите дълготрайни активи в съответствие с приложимите счетоводни стандарти.

(2) Амортизациите се начисляват от месеца, следващ месеца на придобиването на дълготрайния актив или въвеждането му в употреба.

(3) Амортизациите в бюджетните предприятия се начисляват по решение на Министерския съвет.

Чл. 16. Материалните запаси при тяхното потребление се оценяват в съответствие с приложимите счетоводни стандарти.

Чл. 17. (1) Разходите се отчитат като разходи за дейността по икономически елементи (материали, външни услуги, амортизации, възнаграждения, осигуровки и други), финансови разходи, извънредни разходи и разходи за данъци върху печалбата. Предприятията могат да прилагат и друга класификация на разходите, когато това е предвидено в приложим счетоводен стандарт.

(2) Като разходи се отчитат начислените провизии, когато това е предвидено в нормативен акт.

(3) Финансовите разходи са: разходите за лихви; отрицателните разлики от операции с финансови инвестиции и инструменти; отрицателните разлики от промяна на валутни курсове; другите разходи по финансови операции.

(4) Извънредни разходи са разходите, които са възникнали случайно или са породени от събития извън обичайната дейност и не се очаква да възникват отново в близко бъдеще.

(5) Разходите, извършени от предприятието през текущия отчетен период, които са свързани с получаване на приходи или изгоди през следващ отчетен период, се отчитат като разходи за бъдещи периоди.

Чл. 18. (1) Приходите се отчитат като приходи от дейността (от продажби на продукция, стоки, услуги, от финансираня и приходи от други продажби), финансови приходи и извънредни приходи. Предприятията могат да прилагат и друга класификация на приходите, когато това е предвидено в приложим счетоводен стандарт.

(2) Финансовите приходи са: приходите от лихви и от дялови участия; положителните разлики от операции с финансови инвестиции и инструменти; положителните разлики от промяна на валутни курсове; другите приходи от

финансови операции.

(3) Извънредни приходи са приходите, които са възникнали случайно или са резултат от събития, извън обичайната дейност и не се очаква да възникнат отново в близко бъдеще.

(4) Приходите, получени от предприятието през отчетния период за дългосрочно и краткосрочно финансиране, които са свързани с извършването на разходи през следващи отчетни периоди, се отчитат като финансирания.

Чл. 19. Пасивите са краткосрочни - със срок на погасяване до 12 месеца след датата на баланса, и дългосрочни - всички останали.

Чл. 20. (1) Собственият капитал включва основния капитал, резервите и финансовия резултат, неразпределената печалба и непокритата загуба от минали години.

(2) Като основен се отчита капиталът, определен при учредяването на предприятието и регистриран в съда.

(3) Като резерви се отчитат собствените средства, формирани съгласно действащото законодателство, както и по решение на органите на управление на предприятието.

(4) Финансовият резултат е печалбата или загубата от текущата година.

Глава четвърта

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ

Чл. 21. Активите и пасивите се инвентаризират в следните срокове:

1. дълготрайните материални и нематериални активи - най-малко веднъж на две години;

2. материалните запаси - най-малко веднъж в годината;

3. (нова - ДВ, бр. 91 от 2002 г.) книгите в библиотеките - най-малко веднъж на пет години;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 91 от 2002 г.) останалите активи и пасиви - преди съставянето на годишния финансов отчет.

Чл. 22. (1) Инвентаризациите се извършват от комисия по ред, определен от органите на управление на предприятието, с цел достоверното представяне на активите и на пасивите в годишния финансов отчет.

(2) Инвентаризации се извършват и по искане на органите на съдебната власт и на други органи, когато това е предвидено в закон.

Глава пета

ГОДИШНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

Раздел I

Съдържание на годишните финансови отчети

Чл. 22а. (Нов - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) (1) На територията на Република България действат Международните стандарти за финансови отчети, приети от Комисията на Европейския съюз.

(2) Международните стандарти за финансови отчети по ал. 1 включват: Международните счетоводни стандарти (International Accounting Standards (IAS)), Международните стандарти за финансови отчети (International Financial Reporting Standards (IFRS)) и тълкуванията за тяхното прилагане (SIC - IFRIC interpretations). Международните стандарти за финансови отчети включват и последващите изменения и допълнения на тези стандарти и тълкуванията за тяхното прилагане, бъдещите стандарти и тълкуванията за тяхното прилагане, изготвени от Съвета по международни счетоводни стандарти (International Accounting Standards Board (IASB)).

(3) Министърът на финансите организира официалния превод на български език на Международните стандарти за финансови отчети, приети от Комисията на Европейския съюз.

(4) Международните стандарти за финансови отчети по ал. 1 се приемат от Министерския съвет по предложение на министъра на финансите.

(5) Министерският съвет приема Национални стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия, които се изготвят от министъра на финансите в съответствие с общите положения за изготвяне и представяне на финансови отчети, приети от Съвета по Международни счетоводни стандарти, актовете на Европейския съюз и националните особености.

(6) За отчетни обекти, за които няма приети стандарти по ал. 1, Министерският съвет по предложение на министъра на финансите приема Национални счетоводни стандарти.

(7) При необходимост министърът на финансите дава разяснения по прилагането на стандартите по ал. 5 и 6, които се публикуват в информационния бюлетин и в официалната Интернет страница на Министерството на финансите.

(8) Стандартите по този член се обнародват в "Държавен вестник".

Чл. 23. (1) Предприятията съставят годишен финансов отчет към 31 декември в хиляди левове.

(2) Финансовият отчет трябва вярно и честно да представя имущественото и финансовото състояние на предприятието, отчетения финансов резултат,

промените в паричните потоци и в собствения капитал.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Годишните финансови отчети се изготвят и представят на база на Международните стандарти за финансови отчети по чл. 22а, ал. 1 и националните счетоводни стандарти по чл. 22а, ал. 6 от:

1. предприятията по чл. 38, ал. 2, т. 2 и 4,
2. предприятията, които не отговарят на изискванията за малки и средни предприятия, и

3. предприятията, които са изготвили и представили годишния си финансов отчет за 2004 г. на база на Международните стандарти за финансови отчети.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Годишните финансови отчети на малките и средни предприятия, с изключение на тези, които попадат в обхвата на ал. 3, се изготвят и представят на база на Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия по чл. 22а, ал. 5.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Бюджетните предприятия изготвят и представят годишните си финансови отчети на базата на сметкоплана, счетоводните стандарти и методическите указания по чл. 5а.

Чл. 24. Ръководството на предприятието е отговорно за съставянето на счетоводните му отчети, които трябва да дават вярна и честна представа за финансовото състояние, резултатите от дейността, паричните потоци и измененията в собствения капитал на предприятието.

Чл. 25. Информацията, представена в годишния финансов отчет, трябва да отговаря на следните изисквания:

1. разбираемост - да е полезна за потребителите при вземането на икономически решения;

2. уместност - да дава възможност на потребителите да оценяват минали, настоящи или бъдещи събития и да потвърждават или коригират свои предишни оценки при вземането на икономически решения;

3. надеждност - да не съдържа съществени грешки или пристрастност;

4. сравнимост - да дава възможност за сравняване на информацията на предприятието от различни години, както и с информацията от други предприятия, за да се оценят ефективността, финансовото състояние и промените в него;

5. независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс - всеки отчетен период се третира счетоводно сам за себе си независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период, като данните на финансовия отчет в началото на текущия отчетен период трябва да съвпадат с данните в края на предходния отчетен период.

Чл. 26. (1) Съставните части на годишния финансов отчет са: счетоводен баланс, отчет за приходите и разходите, отчет за паричните потоци, отчет за собствения капитал и приложение.

(2) Възприетата от предприятието структура и форма на представяне на съставните части на годишния финансов отчет се запазва непроменена през различните отчетни периоди.

Чл. 27. (1) Счетоводният баланс включва балансова и задбалансова част и се съставя в двустранна или едностранна форма, определена в счетоводни стандарти.

(2) Балансовата част съдържа систематизирана счетоводна информация по раздели и групи:

1. активи - в следните раздели:

а) дълготрайни (дългосрочни) активи, групирани като материални, нематериални, финансови, репутация, разходи за бъдещи периоди;

б) краткотрайни (краткосрочни) активи, групирани като материални запаси, краткосрочни вземания, краткосрочни финансови активи, парични средства и разходи за бъдещи периоди;

2. собствен капитал - като раздел със следните групи:

а) основен, в това число невнесен капитал;

б) премии от емисия;

в) резерв от последващи оценки на активите и пасивите;

г) целеви резерви;

д) финансов резултат;

3. пасиви - в следните раздели:

а) дългосрочни пасиви, групирани като дългосрочни задължения, приходи за бъдещи периоди и финансираня;

б) краткосрочни пасиви, групирани като краткосрочни задължения, приходи за бъдещи периоди и финансираня.

(3) Активите и пасивите се подреждат в групите от всеки раздел на счетоводния баланс по степен на същественост.

(4) Компенсации между активи и пасиви не се допускат.

(5) Задбалансовата част съдържа условни активи и условни пасиви, признати и оценени съгласно счетоводните стандарти.

(6) Малките предприятия, определени със закон, могат да съставят

счетоводния баланс само по раздели и групи.

Чл. 28. (1) Отчетът за приходите и разходите се съставя в двустранна или едностранна форма, определена в съответствие със счетоводни стандарти.

(2) Отчетът за приходите и разходите съдържа систематизирана счетоводна информация за:

1. приходи - в следните раздели:

а) приходи от обичайната дейност, групирани като нетни приходи от продажби, приходи от финансираня, финансови приходи;

б) загуба от обичайната дейност;

в) извънредни приходи;

г) счетоводна загуба;

д) загуба;

2. разходи - в следните раздели:

а) разходи за обичайна дейност, групирани като разходи по икономически елементи, суми с корективен характер и финансови разходи;

б) печалба от обичайната дейност;

в) извънредни разходи;

г) счетоводна печалба;

д) разходи за данъци;

е) печалба.

(3) Отчетът за приходите и разходите може да бъде съставен и с класификация на приходите и разходите, систематизирани по функционален признак, както следва:

а) нетни приходи от продажби;

б) себестойност на продажбите;

в) брутна печалба (загуба);

г) други приходи;

д) разходи за продажби;

е) административни разходи;

ж) финансови приходи/разходи;

з) печалба/загуба от обичайната дейност;

и) извънредни приходи/разходи;

й) счетоводна печалба/загуба;

к) разходи за данъци;

л) печалба/загуба.

(4) Компенсации между приходите и разходите не се допускат.

(5) Малките предприятия, определени със закон, могат да съставят отчет за приходите и разходите само по раздели или по функционален признак.

Чл. 29. Отчетът за паричните потоци включва паричните потоци при постъпления от и плащания за основната дейност, инвестиционната дейност и финансовата дейност и се съставя в съответствие със счетоводен стандарт.

Чл. 30. Отчетът за собствения капитал включва измененията (увеличенията и намаленията) в собствения капитал в резултат на осъществяваната дейност, преоценките, операциите със собствениците и други, и се съставя в съответствие със счетоводен стандарт.

Чл. 31. Приложението съдържа информация както за прилаганата счетоводна политика, така и за състоянията и измененията в активите и пасивите и в приходите и разходите, паричните потоци, както и други оповестявания съгласно изискванията на приложимите счетоводни стандарти.

Чл. 32. (1) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Съдържанието и формата на счетоводния баланс, на отчета за приходите и разходите, на отчета за паричните потоци и на отчета за собствения капитал на предприятията, осъществяващи специализирани дейности (банки, застрахователи, инвестиционни и осигурителни предприятия), на предприятията с нестопанска цел и на предприятията в ликвидация се определят в счетоводни стандарти.

(2) За предприятията, които са контролирани от държавата или общините или са подпомагани от тях чрез субсидии, преференциални заеми, държавни гаранции и други форми на държавна помощ, министърът на финансите може да изисква от тях представянето на допълнителни отчети и информация в определени от него форма, съдържание, срокове и ред на изготвяне и представяне.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Финансовият отчет на предприятията, които не подлежат на задължителен независим финансов одит от регистрирани одитори и сумата на нетния размер на приходите от дейността им за отчетния период не надхвърля 100 000 лв., може да се състои само от отчет за приходите и разходите.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Предприятията със сума на нетния размер на приходите от дейността им за отчетния период до 50 000 лв. могат да прилагат едностранно или двустранно счетоводно записване.

(5) (Нова - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Формата и съдържанието на годишните и междинните финансови отчети на бюджетните предприятия се определят от министъра на финансите.

Чл. 33. (1) Предприятията, чиито годишни финансови отчети подлежат на задължителен независим финансов одит, съставят и отчет за управлението, който включва:

1. достоверно изложение за развитието на дейността и за състоянието на предприятието;
2. важните събития, настъпили след годишното счетоводно приключване;
3. предвижданото развитие на предприятието;
4. дейността в областта на научните изследвания и проучвания;
5. движението на акциите в съответствие с изискванията на действащото законодателство;
6. друга информация по преценка на предприятието.

(2) Предприятията, които съставят консолидирани финансови отчети, съставят и консолидиран отчет за управлението със съдържание, определено в приложим счетоводен стандарт.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Отчетните данни за активите, пасивите, приходите, разходите и операциите на всички бюджетни предприятия се консолидират в Министерството на финансите въз основа на представени оборотни ведомости и друга информация от бюджетните предприятия при условия, в срокове, периодичност и по ред, определени от министъра на финансите.

Раздел II

Съставители на годишни финансови отчети

Чл. 34. (1) Годишният финансов отчет се съставя от физическо лице, което е във:

1. трудовооправно или служебно отношение с предприятието като главен счетоводител или на друга икономическа длъжност;
2. облигационно отношение с предприятието.

(2) Годишният финансов отчет може да се съставя и от специализирано счетоводно предприятие или специализирано одиторско предприятие, което е регистрирано по реда на Търговския закон и Закона за независимия финансов одит.

(3) Годишният финансов отчет се подписва:

1. от ръководителя на предприятието, и
2. от физическото лице по ал. 1, което го съставя или отговаря за неговото съставяне, или от физическото лице, което управлява или представлява специализираното счетоводно или одиторско предприятие по ал. 2, съставило отчета.

(4) Върху годишния финансов отчет се поставя печатът на предприятието.

Чл. 35. (1) Съставител на годишен финансов отчет може да бъде лице, което отговаря на посочените изисквания за задължителна минимална степен на завършено образование и съответстващ към него професионален стаж, както следва:

1. с висше счетоводно-икономическо образование и стаж в областта на счетоводството, външния и вътрешния финансов одит, данъчните ревизии или като преподавател по счетоводство и контрол, съответно:

- а) при магистърска степен - 2 г.;
- б) при бакалавърска степен - 3 г.;
- в) при степен "специалист" - 4 г.;

2. с друго висше икономическо образование и 5 г. стаж в областта на счетоводството, външния и вътрешния финансов одит, данъчните ревизии или като преподавател по счетоводство и контрол;

3. със средно икономическо образование и 8 г. стаж като счетоводител.

(2) Съставител на годишен финансов отчет може да бъде лице, което не е осъждано за престъпление от общ характер по глава пета и по раздел I на глава шеста от Особената част на Наказателния кодекс.

(3) Министърът на финансите може да определя и допълнителни изисквания към лицата, които съставят годишните финансови отчети на бюджетните предприятия.

Чл. 36. Съставителите на годишните финансови отчети отговарят за организацията на счетоводната дейност в предприятието.

Раздел III

Публичност на годишните финансови отчети

Чл. 37. (1) Предприятията изготвят годишен финансов отчет до 1 март на следващата година.

(2) Предприятията, които имат повече от половината от акциите, от дяловите вноски, от гласовете или от членовете на органите на управление в други предприятия, съставят консолидиран финансов отчет до 30 юни на следващата година.

(3) Органите на управление на предприятието отговарят за своевременното изготвяне и за съдържанието на годишния финансов отчет.

(4) (Нова - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) За бюджетните предприятия редът, начинът и сроковете за изготвяне и представяне на годишните и междинните

финансови отчети се определят от министъра на финансите.

Чл. 38. (1) На независим финансов одит от регистрирани одитори подлежат годишните финансови отчети на предприятията, при които се превишават минимум два от следните критерии за предходната година:

1. (изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 29.10.2004 г.) сума на актива на баланса - 1 млн. лв.;
2. (изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 29.10.2004 г.) сума на нетния размер на приходите от дейността - 2 млн. лв.;
3. (изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 29.10.2004 г.) средна численост на персонала - 50 души.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2002 г.) На независим финансов одит от регистрирани одитори подлежат годишните финансови отчети на:

1. предприятия, които изготвят консолидирани финансови отчети, с изключение на тези, които не превишават критериите по ал. 1;
2. (в сила от 1.01.2003 г.) предприятия, осъществяващи дейността си въз основа на отделни закони (банки, застрахователни, инвестиционни и осигурителни предприятия и други), за които това изискване е регламентирано в нормативен акт;
3. предприятията - акционерни дружества и командитни дружества с акции;
4. (в сила от 1.01.2003 г.) предприятията, които са емитенти по смисъла на Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

Чл. 39. Годишните финансови отчети на бюджетните предприятия не подлежат на независим финансов одит.

Чл. 40. (1) Предприятията по чл. 38 публикуват годишния си финансов отчет във вида, в който е заверен, заедно с доклад за заверката, изготвен от регистрирания одитор.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) Годишният финансов отчет се публикува в ежедневник, икономическо издание, собствено издание или Интернет, или съгласно изискванията на отделен закон в срок до три месеца след приемането му. Когато годишният финансов отчет се публикува само в Интернет страница, до него трябва да бъде осигурен свободен неплатен достъп за период, не по-кратък от три години след датата на публикуването.

(3) Годишните финансови отчети на предприятията, които подлежат на независим финансов одит, се представят до 30 юни на представителните организации на работодателите, определени по реда на чл. 36 от Кодекса на труда.

(4) За неизпълнение на задължението по ал. 3 предприятието не носи отговорност по реда на глава седма от този закон.

Чл. 41. Формата, съдържанието и периодичността на финансовите отчети за нуждите на управлението на предприятието се определят от неговия изпълнителен орган.

Глава шеста

СЪХРАНЯВАНЕ НА СЧЕТОВОДНАТА ИНФОРМАЦИЯ

Чл. 42. (1) Счетоводната информация се съхранява в предприятието по реда, предвиден в Закона за Държавния архивен фонд, в следните срокове:

1. ведомости за заплати - 50 г.;
2. счетоводни регистри и финансови отчети - 10 г.;
3. документи за данъчен контрол - до 5 г. след изтичане на давностния срок за погасяване на публичното задължение, което удостоверяват тези документи;
4. документи за финансов одит - до извършване на следващ вътрешен одит и одит на Сметната палата;
5. всички останали носители - 3 г.

(2) Счетоводната информация може да се съхранява на хартиен или на технически носител и в архиви, организирани от предприятието с такъв предмет на дейност, при спазване на изискванията по ал. 1.

(3) След записване (пренасяне) на счетоводната информация от хартиен върху магнитен, оптичен или друг технически носител, осигуряващ надеждното ѝ възпроизвеждане, хартиеният носител може да се унищожи.

Чл. 43. След изтичането на срока за съхранението им носителите (хартиени или технически) на счетоводна информация, които не подлежат на предаване в Държавния архивен фонд, могат да се унищожават.

Чл. 44. Движението на счетоводните документи от момента на тяхното създаване или получаване в предприятието до момента на унищожаването или предаването им в Държавния архивен фонд се осъществява по ред, определен от ръководителя на предприятието.

Чл. 45. (1) При прекратяване на трудовоправното, служебното или облигационното отношение с лицата по чл. 34, ал. 1 счетоводната документация се предава на техните приемници.

(2) Предаването и приемането по ал. 1 се извършва с акт в присъствието на комисия въз основа на оборотна ведомост, съставена към датата на

прекрътяване на правоотношението, и опис на неосчетоводените първични документи, ако има такива.

(3) При прекрътяване на правните отношения с ръководителя на предприятието същият е длъжен да предаде на своя приемник цялата намираща се при него счетоводна и друга служебна документация на предприятието.

Глава седма

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 46. (1) Който не изпълни задължение, произтичащо от този закон, се наказва с глоба в размер от 100 до 300 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 300 до 500 лв.

(2) Когато нарушението е извършено повторно, се налага глоба или имуществена санкция в двоен размер.

Чл. 47. (1) Който наруши изискванията на чл. 21 за извършване на инвентаризация в предвидените от закона срокове, се наказва с глоба в размер от 200 до 500 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 500 до 1500 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в двоен размер.

(2) Който наруши изискванията на чл. 23, ал. 1 за съставяне на годишен финансов отчет, се наказва с глоба в размер от 500 до 1000 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 3000 лв.

(3) Който наруши изискванията на чл. 40 за публикуване на годишния финансов отчет, се наказва с глоба в размер от 1500 до 2000 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 3000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в двоен размер.

(4) Който наруши изискванията за съхраняване на счетоводна информация по глава шеста от този закон, се наказва с глоба в размер от 1000 до 2500 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 5000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в двоен размер.

(5) Който упражнява дейност като специализирано счетоводно предприятие или специализирано одиторско предприятие, без да е регистрирано по реда на Търговския закон и на Закона за независимия финансов одит, както и на лице - съставител на годишен финансов отчет, за което не са спазени изискванията на чл. 35, се налага глоба, а на юридическо лице и едноличен търговец - имуществена санкция, в размер от 1500 до 3000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в двоен размер.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2002 г.) На предприятие, което възложи извършването на независим одит на лице, упражняващо дейност като регистриран одитор, без да е регистрирано по реда на Закона за независимия финансов одит, се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 10 000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в размер от 15 000 до 30 000 лв.

Чл. 48. (1) Актовете за установяване на административни нарушения се съставят от органите на данъчната администрация или на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол.

(2) Наказателните постановления се издават от министъра на финансите или от упълномощени от него длъжностни лица.

(3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършва по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Бюджетни предприятия" са държавните и общинските органи, техните структурни единици и всички икономически обособени лица, прилагащи бюджети, бюджетни сметки, извънбюджетни сметки и фондове по смисъла на Закона за устройството на държавния бюджет и Закона за общинските бюджети, както и държавните фондове и институции по задължителното обществено, здравно и друго осигуряване, държавните висши училища, Българската академия на науките, Българската национална телевизия, Българското национално радио и други лица и структурни единици, чиито сметки и операции се включват от Министерството на финансите в консолидираната фискална програма.

2. "Отчетен период" е календарната година (1 януари - 31 декември).

3. "Справедлива цена" е сумата, за която един актив може да бъде заменен или един пасив може да бъде погасен при пряка сделка между информирани и желаещи осъществяване на сделката купувач и продавач. Тя е продажна цена, борсова цена или пазарна цена.

4. "Себестойност" е оценката на произведените (създадените) в предприятието активи, в която не се включват административните разходи,

разходите за продажби, финансовите и извънредните разходи.

5. "Независим финансов одит на годишен финансов отчет" е одитът, определен в Закона за независимия финансов одит.

6. "Свързани лица" са лицата, когато едното е в състояние да контролира другото или да упражнява върху него значително влияние при вземане на финансови решения и решения относно дейността, в съответствие с приложимите счетоводни стандарти.

7. "Специализирано счетоводно предприятие" е всяко лице, регистрирано по Търговския закон със седалище в Република България, в чийто предмет на дейност е включено и организиране на счетоводно отчитане и съставяне на годишни, междинни и други финансови отчети, по реда на този закон.

8. "Цена на придобиване" е покупната цена плюс всички разходи по привеждане на актива във вид, готов за използване.

9. "Повторно" е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизане в сила на наказателното постановление, с което нарушителят е наказан за същото по вид нарушение.

10. "Инвентаризация" е процесът на подготовка и фактическа проверка чрез различни способности на натуралните и стойностните параметри на активите и пасивите на предприятието към точно определена дата, съпоставяне на получените резултати със счетоводните данни и установяване на евентуални разлики.

11. "Обичайна дейност" е съвкупност от стопански операции, които се извършват от дадено предприятие в нормалния му ход на функциониране, както и такива, които произтичат или съпътстват регулярно или инцидентно тези операции. Това е дейността, извършвана в рамките на осъществяване на предмета на дейност на предприятието, която е присъща за предприятие с аналогично техническо оборудване и квалификация на персонала и която не произтича от извънредни обстоятелства и събития.

12. "Основна дейност" е съвкупност от стопански операции, от които се генерират основните (значителната част от) приходи на дадено предприятие и не са по своята същност инвестиционна дейност по смисъла на Международен счетоводен стандарт 7. Това е дейността, която заема преимуществено положение в сравнение с всички останали дейности, осъществявани от предприятието.

13. "Място на стопанска дейност" е мястото на стопанска дейност по смисъла на § 1, т. 13 от Закона за корпоративното подоходно облагане.

14. "Репутация" е:

а) "положителна репутация" е превишението на разходите по придобиването над дела на придобиващия в справедливата стойност на придобитите разграничими активи и пасиви;

б) "отрицателна репутация" е превишението на дела на придобиващия в справедливата стойност на придобитите разграничими активи и пасиви над разходите по придобиването.

15. (Нова - ДВ, бр. 96 от 2004 г.) "Малки и средни предприятия" са предприятията, определени в Закона за малките и средните предприятия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Този закон отменя Закона за счетоводството (обн., ДВ, бр. 4 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 26 от 1992 г., бр. 55 от 1993 г., бр. 21, 33 и 59 от 1996 г., бр. 52 от 1997 г., бр. 21 от 1998 г., бр. 57, 81, 83 и 113 от 1999 г., бр. 1 и 92 от 2000 г.).

§ 3. (В сила от 1.01.2001 г.) В чл. 39 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел (обн., ДВ, бр. 81 от 2000 г.; изм., бр. 41 от 2001 г.) ал. 3 се изменя така:

"(3) Юридическите лица с нестопанска цел, определени за осъществяване на общественополезна дейност, вписани в централния регистър при Министерството на правосъдието, подлежат на независим одит при условията на Закона за счетоводството, ако превишават минимум едно от следните условия:

а) сума на актива на баланса от предходната година - 500 хил. лв.;

б) сумата на приходите от дейността и нетния размер на приходите от продажби, както и финансовите приходи за предходната година - 1 млн. лв."

§ 4. (В сила от 1.01.2001 г.) В Закона за кооперациите (обн., ДВ, бр. 113 от 1999 г.; изм., бр. 92 от 2000 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 15, ал. 3 т. 3 се изменя така:

"3. определя регистриран одитор, когато кооперацията превишава минимум два от следните критерии за предходната година:

а) сума на актива на баланса - 500 хил. лв.;

б) сума на нетния размер на приходите от дейността - 1 млн. лв.;

в) средна численост на персонала - 30 души;"

2. Член 62 се отменя.

§ 5. (Отм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.).

§ 6. За лечебните заведения - търговски дружества с над 50 на сто държавно и/или общинско участие, разпоредбите на чл. 38 от този закон се прилагат от 1 януари 2006 г.

§ 7. (Изм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 29.10.2004 г.) В срок до 31 декември 2004 г. Министерският съвет приема стандартите по чл. 22а, ал. 5.

§ 8. (Отм. - ДВ, бр. 96 от 2004 г.).

§ 9. Висящите административнонаказателни производства се довършват по досегашния ред.

§ 10. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

§ 11. Законът влиза в сила от 1 януари 2002 г., с изключение на § 3 и 4, които влизат в сила от 1 януари 2001 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
към Закона за изменение и допълнение
на Закона за счетоводството

(ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 1.01.2005 г.)

§ 16. (1) Малките и средните предприятия могат по избор да изготвят и представят годишните си финансови отчети на база на Международните стандарти за финансови отчети по чл. 22а, ал. 1 и Националните счетоводни стандарти по чл. 22а, ал. 6.

(2) Предприятие, което през един отчетен период е изготвило и представило годишния си финансов отчет на база счетоводните стандарти по ал. 1, няма право да променя приетата вече база.

§ 17. На независим финансов одит за 2004 г. подлежат годишните финансови отчети на предприятията, при които за 2003 г. се превишават минимум два от критериите по чл. 38, ал. 1, приети с § 10 от този закон.

§ 19. Законът влиза в сила от 1 януари 2005 г., с изключение на § 10 и § 14, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".